

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

ХУДОЖЕСТВЕН СЪВЕТ
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ПОСТАНОВКАТА "ЖИВОТЪТ НА ГАЛИЛЕЙ"

Стенографски протокол

-о о о-

София, 24 март 1989 година

ПРИСЪСТВУВАЩИ:

ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ

ВЛАДИМИР ЛЮЦКАНОВ

АСЕН ШОПОВ

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

МЛАДЕН КИСЕЛОВ

ДИМИТРИНА ГЮРОВА

БАНЧО БАНОВ

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

ПЕЛИН ПЕЛИНОВ

ВИОЛЕТА МИНКОВА

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ

МАРИН ЯНЕВ

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ

МИХАИЛ ПЕТРОВ

КИРИЛ ВОДЕНИЧАРОВ

АТАНАС ВЕЛЯНОВ

МАРИЯ ДИМАНОВА

ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ

СТЕФАН САВОВ

ЛЮДМИЛ ПЪРВАНОВ

НИКОЛАЙ ПАРУШЕВ

ДИМИТЪР КАЛУШЕВ

ХУДОЖЕСТВЕН СЪВЕТ

=====

Зала "Н. О. Масалитинов"

Начало: 22.00 ч.

Край: 00.30 ч.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ -

Другари,

Моля за тишина!

Часът е десет. Моля да бъдем оперативни, да изкажем мнението си, съображенията си.

Откривам заседанието на Художествения съвет с

ДНЕВЕН РЕД:

1. Обсъждане на постановката "Животът на Галилей"
от Бертолт Брехт, режисьор-постановчик - Асен Шопов;

2. Разпределение на пиесите "Бесове" (Енчо Хала-
чев) и "Кендида" (Димитрина Гюрова).

Имате ли някакви съображения по дневния ред?

На 31 март ли е премиерата? Да? Ако много закъсне
ем, можем да отложим втората точка, но се опасявам, че
скоро пак трябва да викаме Художествения съвет.

Започваме по първа точка от дневния ред. Имате
думата?

Има думата другарят Николай Николаев.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ - Аз за достойнствата на спекта-
къла няма да говоря, тъй като те са видни, но бих ис-
кал само две неща да кажа, които като зрител ме притес-
няват. Това е, че нито една дума от сонговете не се
разбира (от песните).

И другото - тази сцена с "венеричките"... ми се
видя в повече този гег с "В-Е-Н-Е-Р-Е-Ц-И-Я" и докато

го разчета - грешка на подреждането ли е, или е измислица на постановчика на карнавала, цялата сцена, която е важна (отпред) - отиде "на кино" и свърши... После гледах чорапките на девойките и мисля че там нещо трябва да се пипне.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Друг кой иска думата?

...

Това представление е доста дълго и аз лично имам опасение, че след първата част, в антракта, някои зрители ще "изчезнат". Втората част много задържа вниманието ми. Откровено трябва да се изкажем, няма какво да крием, защото каквото и да крием, утре като се вдигне завесата всичко ще стане ясно. По-добре ще бъде, ако има някакви бележки нещата да се кажат ясно и да се направи това, което е необходимо за подобряване на представлението. Аз имам чувството, че някои неща са доста излишни, отвлечат вниманието от основния персонаж, от основната тема. Вярно е, че те правят характеристика на живота, на времето и на обстановката, в която се развиват нещата, но, така или иначе, темата е много точна, на мен ми беше много интересно там, където се развиваха конфликтите.

Колкото до това: "Република Венеция" - аз го смятам за абсолютно излишно... - но това са мои съждения като зрител, не искам да влияя на никого, но като директор имам страх от някои неща, които са в тази плоскост, защото този, който гледа втората част на представлението, съм сигурен, че той ще бъде удовлетворен и затова се опасявам... Общо взето, много наши представления са неравностойни. Аз си спомням, на времето, когато се занимавахме с "Опит за летене" - които бяха по това време знаят, че коментирахме много първата част, която върве-

ше доста трудно. Това е, разбира се, особеност и на драматургията, специално "Опит за летене" имам предвид, но така или иначе ние сме длъжни да се съобразяваме с тези неща, защото съвременната публика не я интересува много какви са особеностите на драматургията. Съвременната публика я интересува тази драматургия да бъде поднесена по един динамичен и интересен начин.

Тук трябва да си кажат мнението нашите режисьори, критици, драматурзите...

Има думата Антония Каракостова.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА - Искам да започна с признанието, че спектакълът определено ми достави огромно удоволствие. Имам пълното съзнание за огромния риск, който поемат театърът и Асен Шопов, поверявайки ролята на Галилей на един много талантлив, но не така популярен за София актьор, а ролята е за майстор и личност, която вече носи сама по себе си актьорско обаяние и популярност и осъзнавам, че Стоян Алексиев е изумителен като начин на разработка на ролята, особено в първата и във втората част... Така, де... - в първите две трети на спектакъла, имам предвид до обличането. От там нататък започва да ме занимава загадката, която става не защото актьорът не може, а дали защото умората, която се натрупва, все пак с продължителността на спектакъла е причината или ми се струва, че има нещо, което поизчерпва някъде изразните средства.

Какво точно имам предвид? Ние знаем схемата на историята "Галилей", ~~така~~ ^{така} е нещото, което ние знаем. Загадката на Космоса не е нещото, което ни занимава и великолепно е в спектакъла, че истината е истина, вкарана в системата на едни обществени отношения и диктати.

Голямата загадка, която ни занимава (така поне мисля

аз), това е битието на човека, битието на Галилей. Голямата загадка е Галилей, но ми се струва, че тук, в третата част някъде, тази загадка у самия Стоян Алексиев изчезва и малко поднасяме готовите откровения на човека. Изчезнало е някъде съмнението, което носи в хумора, в трагиката някъде във втората третина. Струва ми се, че трябва да остане този голям монолог, той е явно необходим, финалният... Загадката на битието, загадката в "случая Галилей" която се оказва схема на поведение... (тоест: имам предвид, че това е и Каменев, и Зиновиев, и Бухарин... - нещото, което ни занимава всички нас в момента и нямаме обяснението за нещата, започва някъде в Средновековието, при Галилей, ^{тр}е нещото, което трябва да звучи при самото изпълнение на актьора.

Сега: от тази сцена, в която са Борис Луканов и Стефан Данаилов със Стоян Алексиев - тя за мен е бляскаво решена, но имам някакви претенции ³²действието вече, разчетено режисьорски в сцената на Стойчо Мазгалов и Стефан Данаилов (сцената на обличането). На мен ми се струва, че там малко по-силово и по-остро конфликтно е отношението на Стойчо Мазгалов към Стефан, а ми се струва, поне усещането ми е такова, че там, където има моменти на внушение, моменти на хипноза, моменти на вкарване и приспособяване към нещото, което винаги като механизъм е работило безотказно и трябва да влезе, да го вкараш, по-изящните мерки са по-зловещи, по-елегантни като поведение на йезуитщината. Струва ми се, че като внушение ще бъде по-силно.

Това е, което искам да кажа.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Друг кой иска думата?

Има думата Димитър Канушев.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ - Другари, налага ми се да напусна събирането, затова ще се изкажа съвсем накратко:

По характер спектакълът е политически, нали така?
Смятам, че спектакълът е много дълъг...

АСЕН ШОПОВ - По характер...? Извинявай, не чух - какъв е спектакълът?

ДИМИТЪР КАНУШЕВ - Политически, казах... Той е твърде много дълъг - три часа и четиридесет минути и изобщо, въпрос на вътрешно разнообразие е според мене... не знам за първи път ли го играете, за първи път ли се завърта цялостно? Предполагам, че не. Смятам че е репертоарно правилно решено да се играе. Харесва ми спектакълът, харесва ми Стоян Алексиев, може би мащаб някъде не му достига, но това са неща, които при един готов спектакъл (като се срещне с публиката няколко пъти) ще се уточнят, ще израстне спектакълът. Сега то е нещо, което трябва да се слуша умно и това е постигнато.

Сега, друго какво да кажа за спектакъла? Очевидно, спектакълът е решен през нашата представа за Брехт, през нашата съвременност, през нашите театрална навици. Ако настояваме много за това да бъде както Брехт си представя, как^{то} е написана пиесата, всички теории, които знаем, те едва ли ще бъдем справедливи.

Най-интересното постижение, това е наистина Стоян Алексиев, но има и други добри актьорски постижения. Ще посоча и Стойчо Мазгалов, ще отбележа и други актьори.

Спектакълът може да се съкращава, може вътрешна динамика някаква да се създаде. Финалът на първата част не знам как ще се реши... Това са нещата, които мога не

този етап да кажа.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Друг кой иска думата?

ПЕЛИН ПЕЛИНОВ - Направо да минем на втора точка.

МАРИН ЯНЕВ - Как може дори да се шегуваш с това?!

Нали искаме да чуем, нали искаме да знаем утре как во да правим.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Има думата Николай Парушев.

НИКОЛАЙ ПАРУШЕВ - Аз мисля, че ние сме изправени пред един сериозен факт за разсъждение, както от драматическа и от чисто сценическа гледна точка. Не знам дали ако този спектакъл се беше появил преди 15 години... Честно се явяваме с този спектакъл с голямо закъснение - то е факт, но аз имам усещането... (за да си завърша мисълта, не знаей как би отекнал той тогава), но имам странно-то чувство, че тази драматургия с редица опоненти така, както тя е поднесена, е един, поне за мене, извънредно актуален спектакъл като проблематика.

Бих повторил думата, която беше казана преди малко, като едно осъзнаване на човешкото битие в днешния ден. Брехтовият Галилей звучи безкрайно актуално като начин не само на поведение, а и на мислене. И не бих казал, че на мен ми беше скучно в залата. Това е спектакъл за ума, поне говоря за себе си, спектакъл, който ме кара да мисля.

Това е първото, което бих искал да спомена, ще имам някои други забележки, които бих искал да кажа, но ми се струва, че още на времето, когато театърът се спря върху това произведение на Брехт, този извод беше направен редом с още няколко сериозни пиеси, които,

апропо, почти навсякъде сега по големите световни театри се играят с подчертан успех – то е в руслото на това съвременно усещане на нещата.

Другото нещо, на което бих искал, ако ми позволите да се спра и което поне на мен ми прави впечатление – като тема на спектакъла, като тема на битието. Не знам дали ще бъде абсолютно прав, ако мога да определя с две думи мисълта си: темата на действияния компромис. Спомням си преди време, но не мога да бъде точен, бях чел, но сега си позволих да направя една малка справка с Константин Илиев, когато Брехт прави в Америка, този проблем също така възниква и там по някакъв начин се раздвойват нещата. Моментът на действияния компромис като начин на оцеляване на истината, ако мога така да формулирам. Само маркирам проблема, който в момента поне е нещото, което ми прави впечатление.

Аз няма да говоря за небето, което е редовен участник в спектаклите на Асен. Тук има една друга магия – изпод звездите прозира Айнщайн... – това е нещо непознато. Но аз бих искал да отбележа някои неща, които са станали ~~.....~~ вече толкова години класически за съвременния театър, благодарение на Брехт – редица негови фрази редица негови откъси и които, предполагам, не един просветен зрител би очаквал с нетърпение. Въпросът е как тези фрази логически да бъдат точно изведени и доведени до това равнище.

В този смисъл започвам някои свои бележки:

Имам усещането, че това е може би начална сглобка на спектакъла. Нещата са неравни като темпоритъм в самия спектакъл, неизяснени като цел някъде между самите актьори... говоря това нещо с пълното съзнание, че

това е някакъв начален момент. Не мога да говоря колко пъти е въртян спектакълът, нямам право да говоря за това нещо, но някои сцени, възлови, някои масовки, особено, за които ще стане дума, лично за мен стоят нецентрирано, хаотично, невъведени в централната линия на поведението, ако мога така да кажа, на спектакъла.

Апропо, понеже споменах някои масовки, сцената с бела е сцена, в която стоят същества, но аз не усещам смисъла на цялата тази работа. В този смисъл аз мисля, че Асен Шопов притежава усет да разнообрази оркестрацията на своя спектакъл, Брехт му дава повод за това с онези гротескови моменти, които съществуват в самата драматургия и които, така или иначе, са влезли (някои от тях) в христоматиите по съвременен театър. Говоря за онази вътрешна динамика, онова преплитане между философия и бит. Бих си позволил да кажа нещо в този смисъл на разсъждение, в този поток на разсъждения:

Фактурата по Брехт е нещо, което, поне на мен, винаги ми е правила впечатление и това извеждане на голямата философията от самата фактура на бита на спектакъла, която преминава във философия. Битът на Галилей, който преминава в онова трагическо величие като философия на самия Галилей.

Тези неща, защо имам някакво усещане, че някъде би трябвало да се развият? Къде точно ми е трудно да кажа, но засега мога да кажа, че тя ми липсва в масовката, тя ми липсва при въвеждането на децата и така нататък. Струва ми се, че в този смисъл известно предозиране е наложително.

Имам чувството, че е необходима още работа за на-

миране на линията на някои от образите, но аз ще се стара да бъда конкретен. Най-накрая, ако ми позволите, кажа няколко думи за Стоян Алексиев. Има някои герои... има епизодично хора, които може само да подпадат реторика, но те са в руслото на ритмиката на спектакъла, но образът на младото монахче (прошавайте, но не си спомням името на младия актьор)...

... - Красимир Марянов!

НИКОЛАЙ ПАРУШЕВ - ... не мога да уловя линията на поведението му. Не става дума тук за елементарна яснота, не става дума да ми стане абсолютно ясно и да си кажа:

"Аха, за това става дума!" Става дума като артистично поведение. Нещо подобно някъде, ако не се лъжа, при Николай Парков в Андреа се усеща - неравносът като вътрешна линия на поведение, в разграничаването на нещата. Не говорим, примерно за Славка Славова - то е противоречиво, но то вътрешно отчетливо, бележно планиране, така да се каже, на терена.

Мисля че в това отношение биха могли някои неща да добият един по-точен, по-ясен контур. Спомням си нещото за тази върхова сцена на обличането, която е проведена, между прочем, много добре, разчетена е много добре, но аз бих искал към Стефан Данаилов, който между другото и в останалите свои сцени много точно си прави нещата, защо имам усещането, че е необходимо, нещо се казва, още един въздух на чистото издигане на финала на обличането на тази фигура, която от кардинал Барберини се превръща в папа Урбан. Така ли е?

АСЕН ШОПОВ - Да!

НИКОЛАЙ ПАРУШЕВ - И тук, може би, е моментът, за който Антоаня спомена, на това абсолютно двуборство

между Великия инквизитор и Кардинала. Там има една редица, която е много любопитна: "Нима той е по-распорежив? (Точно ли цитирам, горе-долу?) Моментът на внушението на мощта, на силата на църквата не само чрез средствата за изтезаваня, но и самият слог на тази църква, който внушава нейната мощ.

Аз не мога да предложа какво трябва да се скрпати,

но съм дълбоко убеден, че вътрешната динамика на действиято, динамиката на взаимоотношенията е необходимо да бъде много кателорично центрирана в общия поток на спектакъла. Вероятно това ще поведе до съставяне на спектакъла, а вероятно това ще поведе и до някои моменти, които

самият Асен Шопов би видял, че биха могли да бъдат отнети от спектакъла в името на неговото по-динамично развитие. И за Стоян Алексиев - аз също се радвам на неговото постижение, имам чувството, че някои моменти, които той прави, ни напомнят някои други неговия представления - това е нещо нормално, това е за него може би една извънред

но голяма тежест, но така или иначе той като актьор е

достоеен за юбилея, който трябва да понесе, но някъде към финала вече, преди големия финален монолог, за него става проблемът следният: дали това ще бъде умореният

Талией (който малко, апропо, ми заприлича на Лиолков-

ски) - това го казвам като вметнато изречение, уморения

Талией и не случайно и хулюжничката и режисьорът премават робата, за да дойде много директно внушението за с

та, в който днес ние живеем; или моментът на онова мно

по-силно драматично заляхано и замислено разкриване на

образа.

Засега ~~мисля~~ мен напълнява повече умора, не знам

дали това е умора у самия актьор от трудното и толкова дълго действено състояние на сцената, или пък нещо друго, но там като финал нещо не ми достига в смисъл на внушение. Монологът, който сам по-себе си е много хубав и ед-ва ли някой би оспорил неговата стойност, би трябвало да дойде. Той е голямото напрежение на паметта на зрителя пред напрежението на неговото чувство.

Самото мълчание на финала лично за мен е едно се-риозно нещо, не е необходимо да се слагат допълнителни бутафорни истории. Мълчанието на сцената с това небе, което остава, е вече само по себе си едно внушение, като голямата загадка на собственото ни битие, в което ние жи-веем, и светът, който ни обкръжава.

Струва ми се, че до премиерата времето не е много, не знам колко репетиции има, предполагам, че нещата биха вървели по линия на стягане на спектакъла и в този сми-съл дните, които предстоят, вероятно биха били достатъчни

Всъщност, това е всичко, което исках да кажа.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Има думата Виолета Минкова

ВИОЛЕТА МИНКОВА - Чух, че по време на репетициите Асен се е допитал до колектива, с който работи (така ми казаха), за да чуе мнението на всички - дали е нужно, да-ли не е нужно да се играе този спектакъл и така нататък. Това е било интересно, аз лично не съм чела пиесата, не си спомням и да съм я гледала, затова категорично бих казала, че като тема спектакълът е абсолютно необходим, слушах с голям интерес, тоест: аз четох, фактически пиесата чрез своите колеги. На мен ми задържа вниманието, бих казала, не навсякъде. Там, където моето внимание

се е изпукнало, може би аз бих казала, че се пълзи (ако не обркам, разбиха се) на непознатци в колелите или в режимурата, а може и аз да съм се уморила, но все пак има места, на които лично аз за себе си, (от първо гледна не, казвам, защото Асен е мислил много повече, колелите също бих казала: "Без това може!"

Линията на човекът, който слуша, подслушва, понос-нич, пише и т.н., би могла на някой места да се сведе до повторение на речниките, които вече сме чули, а приемат само като се чуе вече тази машина, тракаща, по време на малота, вече е ясно, че той присъствувал, тоест, би могъл да се отърве от него на някой места, просто това ще съкрати дължина. Той повтаря темите, повтаря това, което е чул, което и ние сме чули и видели. Една машина, която трака... Не казвам, обаче, че навсякъде трябва да се махне...

Нещата, които... (въпреки че казах на Асен, че няма да кажа какво аз бих съкратил, защото може това да го интересува нещо, предполагам), но - все едно: изговори се голенника (Косю Цанев), нали? - отива си... Белната ми прозвуча... (аз бих направила така:) "Дайте телескопична дъщеря: "Ти го изгони!"... Светлина. Този монолог на Асен му е нужен, сигурно, аз не мога да преценя от едно гледане, повтарям, правя тази уговорка, но на мен не ми беше нужно да ми обясни Латилей какъв ще бъде процесът на работа от тук нататък. Ясно - ще работи. Както и не ми беше нужно Николай накрая да обяснява: "А-а, ето този Латилей, който направи това и това и това, и това... а аз съм си помислил, че той може да постъпи иначе!"

Да, ама ние сме го видели, ние сме го и чули... Ангелпра

16
нещата, които са като повторение у автора, като тема или като изазано нещо, просто да се махнат, защото ние сме го чули, просто да се махнат, защото ние сме го чули, видяли или асоциативно то е стигнало до нас по някакъв начин [REDACTED], [REDACTED], даже режисьорът ни го е довел. За пръв път нямам впечатление срещу небето, Асене, звездите си стоят на място. Все още си мисля, че без портрета можеше, но все едно - ти си прав, че не се натрапва така, както ние го видяхме на скиците от началото. Може.

Много ми идва шумово, много ми се набива, може би съм била близо, не зная...

... - От машината ли?

ВИОЛЕТА МИНКОВА - Всичко, всичко шумово беше много силно. Апелирам, щом ще правите буфосинхронизъм, колегите да бъдат така добри да си научат текста, защото няма синхрон и е много грозно, отварят си устата по различен начин, това е елементарно - трябва да се научи този текст щом се прави такова нещо. Не мога да понасям неща, които не са изпипани, а могат да се направят. Това, което не може да се направи, разбирам, но това, което с малко тру може да се направи, не разбирам защо не трябва да се направи. Тсест: аз намирам, че трябва да се намали спектакъла, разбира се, Асен ще си помисли как, къде и защо, но просто подсказвам, че има теми, които се повтарят.

За колегите си поотделно почти е невъзможно да говоря. Като най-добро постижение изпълнителят на Галилей трябва да се отбележи още веднъж, неговото присъствие в нашия театър; не намирам, че не му достига мащабност, аз съм смятала, че той е един по-студен актьор, но виждам, че той е един вътрешно развълнуван човек, който има и едното и другото... той го има, той задържа вниманието,

той присъствува, има една хубава дума "дуенде" - той го има - и с мисълта си и с присъствието си и аз затова не му търся къде по-машабно, къде по-немашабно, смятам че това е едно присъствие на сцената, което много ме заангажира, кара ме да го слушам.

Дуетът Марин Янев - Стоян Алексиев в първата част, защото там е повече тяхното... - това на по-рационалния човек и на развълнувания, на двата типа хора, на единия, който може да изгреши, за разлика от другия, който само ще разсъждава... И тук - моите admirationi към Марин Янев.

Не мога да спомена всичките, просто няма време, видявам че колегите са работили сериозно, макар и трудно. Все още при някои колеги си личи старанието да си доведат нещата ясно, това е етап на работата, според мен, защото е първо завъртане.

И така, не бих искал да се впуснам повече в приказки, смятам че този спектакъл е необходим на театъра. Сега да се замисляме колко хора ще го слушат и дали публиката ще си отиде... Ами, има и други спектакли, в които публиката си отива на антракта и сме се грижили за тях, макар че не носят такава сериозна тема като този спектакъл, би трябвало да се погрижим и за него.

Аз смятам, колкото и да не му се слушат на Асен препоръки, че той би трябвало да се погрижи, просто да съкрати това време, което би изгонило някои хора в антракта на представлението.

Това е.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Друг кой иска думата?

ВИОЛЕТА МИНКОВА - Бих искала да допълня нещо: сега се сещам за последния монолог - толкова ми се искаше да чуя всичко, а вече бях уморена. А ми се иска този мо

нолог, последен, заключителен, да го чуя. И викам: "А, не, не, тук вече не мога да кажа дали може да се съкрати или не!", защото аз исках да го чуя, а вече разбирах, че съм до крайност уморена. Значи - трябва да се измисли нещо...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Друг ~~иска~~ ли думата?

...

Режисьорът иска ли да каже нещо?

АСЕН ШОПОВ - Ако сме приключили, разбира се.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Чакаме вече толкова време.

АСЕН ШОПОВ - Ако разговорът е приключил - разбира се, че ще взема думата, още повече, че като продължение на този разговор (искам да бъде правилно разбран), но аз нямам никакво основание да кажа: "Благодаря за полезния разговор!"... и не считам, че има нещо смешно, тъй като това представление най-малко може да ангажира в случая името на Асен Шопов, поне в мащабите на ангажимент на творческа трупa и на репертоарни амбиции на театъра, на потенциал на театъра. В този смисъл това е в много по-голяма степен представление на театъра като обект за внимание и анализ. Този разговор би могъл да бъде жесток, но не би могъл да бъде мълчалив и аз мога да тълкувам мълчанието само като факт в една посока, но мога и да сбъркам с тълкуването - то е доста неясно, доста съмнително.

Какво мога да прибавя към онова, което сте гледали: представлението трябваше да се проведе като вечерно, с публика, публиката е отложена, считайки, че ние не сме готови, имахме една амбиция да не размествам планираните дати, тоест да спазя програмата, на което държа. Съветът, респективно: пресконференцията в сряда и премиерата - в петък.

Моите изисквания към технологичната дисциплина -

19
имам много голяма козметическа намеса към представлението, очаквам социалната чувствителност на актьорската труппа в контакта ѝ със зрителите. Като брехтова стилистика и като театър в определен смисъл на думата въобще не ме занимава. Интересува ме само реализацията на диалога със зрителната зала. Когато казвам, че не ме занимава като театър, това значи, че театърът заради самия театър и зрелище от стилистична гледна точка е интересно като измерение, защита, криване и не знам какво си, там... и най-вече в режисьорските ѝ аспекти, е под значимостта на проблематиката.

Никакви професионални и естетически (да не кажа: "естетски") амбиции в случая не ме занимават.

Въпросът с темпоритъма на представлението е основният и не по отношение на дължината на времето. Към тази величина се отнасям с безразличие по отношение на астрономическото, на часовото време, но по отношение на реализацията на ритмическо разпределение, на акцентите, на валяното от онова, което темпове трябва да подчертаем - е проблем в представлението.

Споделям реакцията на Марин, макар че не знам мотивът какъв е, реакция по отношение на: "Разбираме шегата, но във всяка шега се съдържа и онази доза истина, която я проявява." Ако ние не можем да проведем разговор по повод усилията на църния театър много месеци време през зимата на всичко, което ни занимава през последните месеци за оцеляването на театъра срещу зрителя, който търсим да влезе в залата - това е достатъчно сериозно за мен и възможно. Пак повтарям, че можехте да надерете с кремъци, има достатъчно много поводи, но аз няма да приема мълча-

нието като анализ на работа, не мога да го приема и като оценка, но в момента не се нуждая от оценка.

В известен смисъл заставам зад актьорите и ги освобождавам от всякаква отговорност. Когато казах, че не разбирам мотивите на Марин, може би той искаше и очакваше да чуе нещо за едно решение (защото той е предмет и манипулация на едно решение, при което два персонажа от автора са сляни в едно и е може би принуден да изпълнява известна функция в представлението, която като пропорции като дължини и най-вече като усещане отдолу СЕ или НЕ СЕ реализира) - това него живо го интересува през въпроса: "Искам да знам какво да правя утре?" Намирам този въпрос за напълно уважителен, най-малкото, защото очаквам и се стремя към вътрешното равновесие на изпълнителя, на изпълнителите, но основно на изпълнителя, който е натоварен с една функция, която се колебае между приемливото и неприемливото, или поне между много въпросителни и много смущения, които може би съществуват.

Остават интуитивните усещания през зрителната зала в редица представления, които би трябвало като лакмус да проявят "ДА" или "НЕ" по повод на едно такова решение, но тази цена, която е белег на нашето представление - от премиерата нататък да се дорешават и доработват нещата е най-малкото непрофесионално и нетворческо. Така че справка с Художествения съвет би била логична и не случайно очаквана и искана.

Имам да направя едно съобщение, дължен съм да го направя, че съм си позволил една манипулация с един авторски елемент по отношение на декоративното решение от приетото от Художествения съвет, тоест: махнал съм от сцената един от елементите на декоративното оформление

и това има отношение не към автора на проекта, към художника, а към движението, омекотяването, приспособяването или към решаването на чисто технологически, а може би и естетически проблеми. Заявявам, че съм си позволил тази манипулация. Нещо съм махнал от сцената, някакъв елемент, което не бива да се вменява в дълг на художника, а на режисьора.

И - имам една молба. Претендирам за една заповед, която да задължи актьорите в началото, при изпълнението на песента и в сцената с бала за присъствие на сцената и тонкуване на представлението по това присъствие. Там абсолютно недисциплинарно и непрофесионално се изтичва от сцената като масовка, от която незабелязано може да се излезе в ляво и в дясно. Без никакъв упрек - просто за средство, с което аз не разполагам, нямам начин да въведа творческа дисциплина.

И още една молба: мисля че Съветът трябва да реши ДА или НЕ представлението с публика към премиера в петък във вида, в който сте го гледали. В репетициите, които остават, аз мога да свърша само тази работа, която го очаква, за да се срещне със зрителя. Не мога да върша ни какви манипулации. Тоест: това, което видяхме, да узрее и да се сгъсти, тоест - да стане относително плътно, вероятно ще се съкрати част от времето, но не това е важно. Мога и така да го разбъркам, че то да бъде пълна катастрофа когато залата се напълни с публика.

Благодаря за вниманието.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ - Понеже се съвпада премиерата с премиерата на Младежкия театър, към която също сигурно ще има голям интерес, бих искал да попитам само: дали е

съобразено поне пресконференцията да не съвпада с тяхната...?

ПЕЛИН ПЕЛИНОВ - Съобразено е. Ония са в понеделник.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ - Това е добре. Моля да бъде разбран, аз не взех отношение в това обсъждане, понеже достатъчно много по време на репетиции съм говорил и това, което трябва да кажа като критични бележки, съм го казвал вече на Асен Шопов, а начинът, по който протече това обсъждане, не ми дава повод изобщо да взема отношение, защото няма смисъл.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Друг някой иска ли да каже нещо?

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Аз само искам да кажа като наблюдател от сцената, че... Другари, ние съвсем се скапваме като дойде Художествен съвет. Това на нищо не прилича! Извинявайте! Съжалявам, че ги няма тук някои от артистите, които участвуват, или пък тези, които участвуват са на сцената и не са видяли днешната работа, но действително това е плод на сто и не знам колко репетиции, на огромен труд от страна на режисьори и артисти и цял театър, и финансови разходи... - и все пак, ако седи един човек отстрани, ще си каже: "Чакай, какво беше това тука? Утре ще има ли премиера, или няма да има?" - това, което и Асен правилно зададе като въпрос или да се приеме по старата българска традиция, че мълчанието е "ДА"?

Имайки предвид какъв репертоар от тук натам театърът се нагърбва..., без помощта на тези, които сме избрани и поканени, аз не знам каква тишина ще бъде след следващата постановка - на "Бесове", да речем, или на "Кендид" и така нататък..., защото колкото и да сме над нещата, каквито и да сме "страшни", все пак, ако с нещо би могло

да се помогне на режисьора в направлението, което е хванал... - защото никак не е маловажно дали зрителят ще си ходи разочарован от това представление, или не, защото идеите, когато се започна да се прави пиесата през месец октомври, разговорите в нашите форуми - и държавни и партийни бяха едни, вече станаха по-други, в смисъл: актуалността на произведението, което днес излиза, с днешна дата.

Не знам, но аз ако бях на мястото на режисьора, бих се обидил повече при това положение...

АСЕН ШОПОВ - От къде знаеш аз колко съм се обидил?

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Тонът ти беше на обиден човек...

Мисля че не бива да се стига до там да ни сменят от Художествен съвет и да дойдат хора, които могат да си кажат откровено мислите - за, плюс, минус... Не знам с какво ще си държим камертоните на това, което правим. Мисля че вместо да оценяваме, да тръгваме към нещо, ние точно наопаки - ще си мълчим и ще бъде "кукла"! Не бива така. Ако не - да се смени Художественият съвет, да влязат като членове хора, които могат да говорят.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ -

Другари, откровено казано, аз не съм много учуден че малко хора се изказаха. Аз си спомням веднъж правихме Художествен съвет на "Сенки" на Салтиков-Шчедрин, беше постановка на Кръстьо Мирски. След моите неколkokратни призови да се изкажат, никой не взе думата, аз закрих заседанието, а представлението имаше много голям успех. Искам да кажа, че мен лично този въпрос не ме притеснява, [REDACTED] защото ние, ако нямаме съзнание за работата, която сме събрани да вършим и ако не можем

честно и почтено да кажем, своето мнение за едно представление - мнение и препоръка: какво би могло да се направи, това значи, че напразно присъствуваме и аз много често се хващам в нелепата и некрасива мисъл, че наистина Художественият съвет правилно е консултативен орган, защото на него трудно може да се разчита за истинска оценка на художествените факти и за помощ за художествената политика на театъра. Това е една неангажираност, меко казано.

Тази неангажираност е недопустима и ние, разбира се, можем да си изберем и друг Художествен съвет.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Другарю Фучеджиев, извинявайте, тук има хора не само по избор, а и по служебна линия!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Тъкмо това щях да кажа. Тук имаме четирима режисьори, имаме и четирима драматурзи, което прави осем души, имаме главен художник - девет души, имаме трима души ръководители на обществени организации, правят 12 души...

ВИОЛЕТА МИНКОВА - Извинявайте, че Ви прекъсвам, но общо взето избраните почти винаги говорят, а тези, които правят репертоара на театъра, отговарят за репертоара на театъра, мълчат!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Стойчо ме изпревари за миг. Точно това исках да кажа, че тук има един състав (постоянен) от десет-дванадесет души, който е основен състав, другите ги сменяме. Една трета ги сменяме, а две трети си остават, така че трябва да се помисли сериозно по този въпрос. Имам впечатление, че нашите режисьори не са достатъчно колегиални дотолкова, доколкото нямат (не мога да разбера) куража или доблестта да си кажат помежду си ка

кво мислят, защото те са от постоянния състав, както и драматурзите, но това не е за първи път. Разбира се, няма гаранция, че когато има много голяма активност това означава високо качество на представлението. Закономерности трудно могат да се установят, но аз мисля че тука трябва да се кажат повече неща в полза на режисьора, на актьорите, препоръки. Ако щете - едно чувство, не толкова професионален разбор, колкото едно чувство.

Пиесата на Брехт е известна, идеите са известни, самото име на Галилей е известно и тук ние, фактически, трябва да се занимаваме с нашата реализация. Това, което аз ви казах още в началото, за да възбудя активност по тази линия - имам опасения, че в антракта една част от публиката ще си отиде, което не мога да кажа за втората част. Втората част е наситена с този драматизъм, с тези взаимоотношения, които са и основната тема на произведението. Другите неща са повече за характеристика на епохата, аз поне така мисля - и тези момичета, и балът, и т.н. - не знам доколко те ще бъдат любопитни и интересни на почитаемата публика, която търси нещата вече, такива или иначе, в един по-кондензиран вид, който съществува някои от частите на произведението и аз мисля, че другарят Асен Шопов като режисьор може в тази посока да потърси... не е въпросът на всяка цена да го правим от три часа на два часа представлението, въпросът е хладнокръвно да се прецени, гледайки от салона, в качеството на зрител, режисьорът да прецени, защото много неща... Всеки, който се занимава с творчество знае, че веднъж като направиш нещо е много трудно да го махнеш - това се отнася и за литературата, и за киноизкуството, един човек се вживява в някакъв пасаж от произведението и му е мно

го трудно да го махне, но не бива в никакъв случай да се абстрахираме от нашия зрител. В цялото това представление има доста тъчно интересни и зрелищни и интересни като мисъл части, които могат да ангажират вниманието на зрителя и да го въведат в една мисловност, която е много интересна, много съвременна, много актуална, и в същото време има неща, които са отвлечени настрана и които могат наистина малко да отегчат, поне такава е моето мнение и моето впечатление. Аз говоря повече любителски, как чувствавам нещата, отколкото да правя някакъв сериозен анализ, защото смятам, че това е важното.

Каквито и сметки да правим, каквото да мислим, от тук нататък ние ще трябва да мислим много сериозно за публиката, която идва в театъра и това се отнася не само за нашия театър, а и за всички театри, нямаме друг изход. Иначе ще ни се каже: "Никой не ви гледа представленията, никой не ви чете книгите, никой не ви купува картините" и до голяма степен това ще се окаже вярно.

Тази атрактивност, интересното довеждане на смисъла на идеите, на смисъла на нещата до зрителя и прякото му ангажиране са нещо (и ще стават тепърва) нещо много важно, изчистването на представлението от всякакви неща, които го обременяват, също така е нещо много важно. Извинете, но аз гледах в Ню Йорк заедно със Стефан Данаилов "Метаморфоза" на Кафка - едно представление със седем души персонаж, или шест... цялата декорация, на което се състоеше от няколко метални пръчки, от тези, които се използват при скелета^{та}, метални тръби - четири от тях образуваха една стая, в която главният герой (Баришников, бившият съветски балетист) играеше паяк. Това е смисълът на произведението на Кафка. Много изчистено, много кон-

центрирано. Салон - 1 000 души, 50 долара билет, салонът беше пълен, с огромно внимание, с големи овации след изпълнението. Разбира се, там характерът на работата е друг, ~~представлението~~ представлението е по-малоперсонажно и изпълнението на главния герой е високо професионално. Също искам да отбележа, че Стоян Алексиев не е в никакъв случай несполука за това представление, за тази изключително сложна роля. Напротив: той добре се справя с ролята си, но смятам, че нещата трябва да вървят... (това го казвам не само за това представление), тенденцията на съвременния театър върви към една чистота. Поне от това, което ние видяхме. Ние гледахме две хубави представления - един южноафрикански музикъл; гледахме, разбира се, и една оперета, която беше толкова натруфена и такъв кич страхотен, обаче салонът пак беше пълен. Там, разбира се, имаше големи "красоти" - брокат, завеси и не знам какво, имаше и двама-трима сносни певци... Светлинни ефекти... - това е, така да се каже, един друг маниер и салонът пак беше пълен, но ако става въпрос за театър, това беше този южноафрикански музикъл и "Метаморфоза".

Тук е положен огромен труд, постановъчен, с цялата тази "навалица" - да я организираш, да я вкараш в ред, така да се каже, това е наистина огромен труд. Режисьорът си има решение, това са си негови неща, но искам да кажа, че той трябва да помисли за известно очистване на някои неща, които малко ще дадат възможност нещата да се приберат и да излезе на преден план това, което е основата на представлението и това, което е личността на Галилей, защото това е една позната историческа фигура, но тук вече като е направено като театър, човек го вижда с нови очи, с нов поглед.

Аз мисля, че с това можем да приключим и в дните, които остават до премиерата, всичко е въпрос на убеждение на режисьора, аз не мога и не искам да го задължавам с нищо, но в тази посока смятам, че той трябва да потърси някои решения, не решения, а става въпрос повече за очистване на представлението.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Може ли две думи? Тъй като много категорично се отправят негативни оценки към мълчанието на хората, които ~~не~~ ^{се} изказаха и тъй като съм един от тях, бих искал да кажа две думи, а не да си излезем от тука, понесли, според мен, незаслужен упрек...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз не направих негативна оценка, аз разказах един случай в началото на заседанието, ако си спомняш, когато Художественият съвет не каза нищо, аз не се обидих от тази работа, но все пак е добре, когато се събираме тук да говорим повече. Нали така?

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Аз смятам, че в случая, както и в *Хзв*, съветите, в които всички говорят, надпреварват се да говорят, имаме някаква естественост на реакциите, а не някаква изкуственост на реакциите. Поради това, смятам че това дали Съветът говори или мълчи, поне такова е моето мнение не бива да се тълкува еднозначно, а в изказванията, които чух и в тревогата на Асен, че не се изказваме, и във Вашите думи, личи известна еднозначност на тълкуването на това мълчание, което ме смущава.

Аз говоря за себе си в момента - не съм в състояние да изразя нещо, което да бъде конструктивно и полезно за сроковете, в които излиза спектакъла. От тази гледна точка имаше и изказвания. Предполагам, че тези колеги, ^скоито мълчим имат също някакви съображения, които се оказват по-

сериозни, отколкото просто да се вземе думата и се каже първото, което идва на ум. И авторът, и неговата пиеса, и реализацията, са достатъчно сложни и претоварващи съзнанието... Три часа и четиридесет минути спектакъл, в който финалната част от умора на съзнанието едва се възприема, също подлагат нашите сетива на изпитание, поради което изискването в 11,15 ние да бъдем конструктивни, лично за мен ми идва в повече.

Казвам лично своето мнение: само да говорим, за да се каже, че сме говорили, смятам че в това има нещо ненормално, щом се обсъжда такъв факт, такъв автор, рядко правен у нас, с такава амбициозна трактовка, с каквато си излиза от нашия колега... В този смисъл, ако действително искаме да бъдем полезни, може би би трябвало този разговор да се организира в един нормален вид, след като се знае, че спектакълът е три часа и четиридесет минути, Съветът да се насрочи в утринно време, когато главите са свежи и когато ще седнем да говорим по същество, в срок, необходим за всички ни да знаем, че това, за което говорим е практически реализуемо.

А инак, това са само приказки, според мен, казвам лично своето мнение, не ангажирам никого. От тази гледна точка, аз не смятам, че мълчанието е знак на някакъв вид организирано мнение по отношение на въпроса, а че просто всеки има личните си причини, поради които не взима думата.

Това е моето мнение.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Искам да подкрепя веднага Младен Киселов, защото поне също лично за мен мълчанието не значи негативно отношение към спектакъла, или към работата на колегите-актьори или към огромния труд, който е видим от

всички ни - и от режисурата и от актьорите и от онова, което ни се поднася, независимо в какъв вид и затова ми е малко странно защо Асен така реагира, по-остро, на това нещо, затова аз предлагам, ако има възможност, да се поднови старата традиция Режисьорската колегия, заедно с драматурзите да гледат далеч по-рано едно представление, нещо, което по-рано (макар и рядко) се правеше и тогава вероятно бихме били по-полезни, в един разговор с колегата си да кажем своите основателни или неоснователни бележки, честно и конструктивно, както апелирате и вероятно тогава тази неформална среща ще има много по-ефектен и резултатен характер, отколкото сега, когато всички сме много уморени. Лично аз се чувствавам много уморен, от осем часа сутринта съм на работа без прекъсване и главата ми е като тъпан.

Така че, ако искате да бъдем полезни, аз умолявам другаря Фучеджиев, нека Режисьорската колегия да се събере поне 15 дена преди представлението, или когато режисьорът сметне за необходимо да ни покани, за да разсъждаваме нормално и сериозно, за да бъдем полезни.

АСЕН ШОПОВ - Аз не искам да бъда възприеман като нацупена госпожица. Вие сте уморени - основателно, логично е обяснението и сте в правото си да кажете: "Дайте този разговор да го водим еднo кога си!" Вие сте в правото си. Аз реагирам само на мълчанието като мълчание, а не като оценка. Считам го за ненормално не като отношение, а просто ненормално е самото мълчание... За работата на театъра, а не за мене и много моля да съхраним взаимното уважение на основата на общата работа.

И понеже моите часове са много, аз ще помоля да ме освободите.

31
ПРЕДС. ДИЮ ФУЧЕДЖИЕВ - По втора точка от дневния ред давам думата на другаря Енчо Халачев и другарката Димитрина Гюрова. Може би двамата един след друг ще прочетат те разпределенията си...

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Другарю Фучеджиев, извинете, но преди да съм чул какво предлагат режисьорите, искам да задам един въпрос. Аз не съм чел драматизацията, която сега Енчо Халачев ще разпределя и съм против това да участвувам в разпределението и го казвам от името на моите избиратели, за да не се изправи утре партийният ми секретар и да ми каже, че аз съм манипулиран тук и винаги съм се съгласявал на Художествен съвет. И не само поради тази причина, а просто по принцип. Мисля че е ненормално да се разпределя една драматизация, която никой не е чел която знае само режисьорът или неговите колеги.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Може ли да отговоря веднага? Доколкото ми е известно, това е протоколирано, тази драматизация е приета, неезависимо от това какви изменения ще настъпят. Имаше адаптация, преведена точно, представена, прочетена.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Кой от Художествения съвет е чел драматизацията?

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Имаше съвет, на него трябваше да говориш, а не сега, със задна дата.

ЧЛЕНОВЕ НА СЪВЕТА - Не е предлагана пиесата. Не ни е известен такъв текст.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Моля ви, колеги, има някакво недоразумение. Много ми е странно защо се е получило така...

ЧЛЕНОВЕ НА СЪВЕТА - "Кендида" - да, но "Бесове" н

е раздавана на членове на съвета.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - И аз съм останал с погрешно впечатление, ще отложим обсъждането на тази точка.

МИХАИЛ ПЕТРОВ - Нека Димитрина си прочете разпределението на "Кендида".

ВИОЛЕТА МИНКОВА - Да, чели сме пиесата.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Аз имам и друг въпрос: защо "Кендида" влиза в репертоара на нашия театър? Моля Литературното бюро да обясни, да каже защо е необходима тази пиеса в каква връзка е с останалите пиеси на Камерна сцена, на целия репертоар, за какво ни е необходима тази пиеса, защото аз не разбирам - за какво ни е необходима "Кендида"?

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Защо Литературното бюро трябва обяснява, мисля че въпросът трябва да бъде насочен към мене. Мисля че аз трябва да обоснова... Очевидно въпросът има друг адрес и ако трябва да отговоря на въпроса, ще се постарая да отговоря.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Да, но аз питам Литературното бюро, мисля че те трябва да ми отговорят - защо влиза тази пиеса в нашия репертоар изведнъж, тя не е обсъждана в нашите планове?

За Камерна сцена имаме друга пиеса - на Кольо Георгиев.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз мога да ви обясня:

Имах разговор с един писател, мой приятел, който идва при мен и ми зададе въпрос за пиесата на Кольо Георгиев и аз му казах, че не мога да намеря режисьор, който да я постави, а той каза, че се коментира в Съюза на писателите, че по политически причини не се прави пиесата. Аз му отговорих, че такова нещо няма, тъй като пиесата е значително по-безобидна от пиесата на Иван Радоев, да ре

чем, която ние сега правим, но не можах да намеря режисьор. Тя беше предложена на всички наши режисьори и даже тук някои от актьорите, когато я обсъждахме при приемането ѝ в Художествения съвет, започна разговор, че "не искам да играя в тази пиеса", понеже имаше някаква ориентация...

Така че пиесата на Кольо Георгиев, аз не мога да задължа никой от режисьорите тук да я постави, въпреки че тя не е свалена от нашия репертоар и имам намерение за новия сезон да водя разговор с Асен Шопов, евентуално ако той желае на Камерна сцена да я постави, но ние на Камерна сцена почти винаги сме вкарвали заглавия, така да се каже импровизирано, тъй като не винаги сме разполагали с готови заглавия. Това не е прецедент, това е една съществуваща досега практика. Така е и с вкарването на "Кендида". Ние правим репертоар, в който включваме заглавия и общо взето се правят, голяма част от тези заглавия, а една голяма част от тях не излизат, а се правят други заглавия, което говори, разбира се, за едно не добро планиране и организация на работа. В това няма никакво съмнение.

Тази пиеса беше включена от Литературното бюро и Режисьорската колегия, тя е предложена на Художествения съвет, и ако Художественият съвет реши, тя ще бъде поставена. Аз не считам въпроса на другаря Стойчо Мазгалов за много резонен, той ако има да каже нещо, може да се изкаже, да си изкаже съображенията и Художественият съвет да реши дали да ги приеме. Аз не знам какви са му съображенията.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Ние не предлагаме пиеса на обсъждане, а предлагаме разпределение.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Тя е и за обсъждане, едно-

временно и за разпределение.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Мисля че това е погрешна практика. Ако обсъждаме "Кендида", ние трябва да я обсъждаме във връзка с много други пиеси.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Иначе възникна проблем с моята заблуда за "Бесове", аз предлагам на 4 април да направим заседание.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Другарю Фучеджиев, може да се окаже зададен същия въпрос когато се съберем след една седмица, ако Художественият съвет не приема по принцип пиесата. Тъй като сега започна разговор по това трябва ли, има ли основание пиесата да влезе в репертоара на Народния театър и се оказва, че пиесата е четена от Художествения съвет, аз смятам, че този разговор трябва да се води именно тази вечер, дори и разпределението да не стане тази вечер, а тъй като двете разпределения са свързани едно с друго и редица неща в едното разпределение биха могли да предизвикат недоумение и въпроси, то действително двете разпределения трябва да се приемат едновременно. Така смятам, но въпросът беше поставен по принцип: има ли място пиесата в репертоара на Народния театър и аз смятам, че този въпрос трябва да се разисква тази вечер, иначе защо отново след една седмица да се изправим пред същия въпрос?

Що се отнася до Стойчо, той си изказа съображенията, без да ги мотивира, но каза, че според него той не вижда мястото на тази пиеса...

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Не, аз само запитах и исках да ми се обясни.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Тогава, позволете ми да кажа две думи...

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Аз искам да чуя Литературното бюро! От тях искам да чуя. Ти предлагаш пиесата, ти си влюбена в пиесата, твоето обяснение ми е ясно, ти ще си "за" пиесата. Аз искам да чуя Банчо Банов. Нека той да каже: "Тази пиеса я предлагаме по тези, тези, тези и тези причини и съображения. Тя е свързана с този репертоар за тази година..." Защото ние сега трябва да готвим репертоар за следващия сезон. "Бесове" е включена за този сезон, тя трябва да излезе този сезон, но разпределяйки я сега, тя ще излезе следващия сезон. С кои пиеси ще я вържем ние, "Бесове", аз не знам. Член съм на Художествения съвет, но не знам какъв е бъдещия репертоар на нашия театър.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Той не е направен още.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Да, но би трябвало да се работи по него. Има толкова много работа, толкова много неща за обсъждане. То е цяла верига, не е въпрос само да влезе тази пиеса.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз все пак смятам да не се коментира сега въпроса, направено е предложение, предложени са двете пиеси - "Кендида" е раздадена, а другата се оказва, че не е раздадена на членовете на Художествения съвет. Предлагам да се раздаде и в следващия четвъртък...

ПЕНЧО ЛИНОВ - Преди премиерата? Няма да успеем.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Тогава във вторник, след премиерата, да направим заседание.

=

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Другарю Фучеджиев, мога ли нещо да кажа. Тъй като всички знаете, че романът е нещо обемно, драматизациите и тази, която беше предложена, драматизациите и тази, която беше предложена миналата година (аз се извинявам, че стана такава заблуда, но вероятно тогава Режисьорският съвет или Литературното бюро е запознато с нея), драматизацията по Камю и това, което аз правих допълнително, по романа, се оказва нещо, което пак щеше да ни постави пред факта спектакълът да се играе четири часа и половина и затова аз не ви дадох тази година тази драматизация, новата. В момента готвя сценичен вариант за Народния театър и ако вие желаете, като бъде готов този вариант, тоест: нещо, което реално ще се работи вече окончателно, ние в момента го работим с участието на Банчо Банов и може би до десетина дена... Не зная как ще стане... Ако искате, мога да ви дам другия вариант...

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Аз искам да чета това, което ти ще работиш.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Това, което аз ще работя, в момента правя последно уточнение. Аз не искам да правя толкова дълъг спектакър, тъй като вие знаете 200 страници какво е, аз искам да направя (макар и Достоевски да е) по-не три часа спектакъл, в рамките на три часа да го сведем. Това, знаете, предизвиква ново разместване, нова конструкция, нови изчиствания, допълнителни влизания, нови линии и така нататък и така нататък - като пипнеш едно нещо, то има своята верижна реакция и иска и друго то да се направи.

До четвърти няма да успеем. Това ще бъде наистина сценичен вариант на Народния театър, което вече нито е

Камю, нито е Вайда, нито е романът като роман, макар че има от двете неща, и от романа - и от другото...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - "Кендида" четена ли е?

ЧЛЕНОВЕ НА СЪВЕТА - Да!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Димитрина Гюрова да изложи своите съображения, ние ще направи разпределението на Димитрина, което е съгласувано с персонажа на Енчо Халачев. Разпределението на "Бесове" ще остане когато текстът бъде раздаден на всички. Димитрина Гюрова през това време ще има възможност да работи.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Аз смятам, че пиесата има съвременна кореспонденция, но в реакцията на Стойчо, която едва ли е само негова реакция, почувствувах нотка на това какво търси това заглавие в предложението за афиша на Народния театър и затова започвам от тук: струва ми се, че съвременния прочит на пиесата трябва да бъде не по линията на салонния сюжет, не по линията на познатия любовен триъгълник когато двама мъже си оспорват любовта на една жена (това, разбира се, съществува и ще си съществува в спектакъла и, ако щете, това трябва да бъде примамка на зрителския интерес), но тук съществува възможност за такъв прочит на пиесата, при който се сблъскват, противопоставят се, конфликтуват, два вида, два типа човешко мислене - едното е мисленето на пастора, това е канонизираното мислене, мислене, което се опира на общоизвестни, общоприети истини, на норми, едно нормативно мислене, а то се сблъсква с освободената, разкрепостената мисъл на младия поет - Марчбенкс, който търси и свои,

непознати, изобронени пълки към истината. Мисля че всяка
поза конфликт на два типа мислене, има сериозна кореспон-
денция с времето, в което живеем и в което става дума, и
постоянно става дума, тъй и все повече ще става дума за
разкрепостяване на мисленето, за полет на духа, за полет
на свободната човешка мисъл. Това ми се струва, че е ед-
на от преките кореспонденции на произведението с днешния
ден.

За да завърша мисълта си, смятам, понеже стана въ-
прос и за разпределение, тъй плътното покритие и защита
на двата основни мъжки образа е от особено значение, тъй
като те ще понесат дискусията на идеите, която изглежда
съдържащото на писателя. Разбира се, писателя се нарича
"Кендита", в центъра ѝ е обаятелният женски образ на Кен-
дита и тъй също има от моя гледна точка има кореспонден-
ция със съвременни явления, със съвременния процес. Ре-
дът от изследователите на Шюу смятат, че писателя е на-
писана като дискусионна, полемична по отношение на "Но-
ра" на Ибсен, добре известна на всички, защитава женска-
та еманципация, но това е само относително верно, защото
"Кендита" е също волева нагласа, целенасочена, това е да-
же изрично подчертано от автора, по свободен дух претъ-
хва съдбата си, тя е така да се каже, вътрешно еманци-
пирана жена, но за разлика от героинята на Ибсен, тя тъй
си своята реализация в семейството, в стремежа да се про-
върне в опора на хармонията и на щастие в семейството
Струва ми се, че в един момент, когато ние не сам-

се наситихме, нон преситихме на еманципацията и на ней-
ните плодове и деформации във всички сфери - и социална
та, и нравствената и т.н., смятам, че такава една гледна

точка към женския проблем, също има значение за днешния ден, за днешния зрител и представява интерес за него.

Това бяха съображенията, които, поради напредналото време, в най-кратък аспект отговарят на въпроса защо съм спрала избора си на тази пиеса, защо се представя тя на вниманието на хуманитарния свят на Народния театър.

И сета вече, за самото разпределение, искам да обръна внимание на това, че то е съобразено с многолюдната драматизация на дълга Енчо Халачев и с едно обстоятелство, че тази глътка населена драматизация... дълга Енчо Халачев заяви, че му трябва целна младежки състав на трупата, абсолютно целия, тъй като там има пък кореспонденция с проблемите на съвременната младеж, на съвременната младежка публика, така че в един от пунктовете на разпределението, който е много важен, при разсъжденията, които предлагам днешния свят, разсъжденията на Режисьора свъет наложи да се насочи вниманието към имена, които са извън Народния театър.

И така, пристъпвам към самото РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ:

ДЖЕИМС МОРЕЛ..... САВА ХАШЬОВ

КЕНДИНА..... ВИОЛЕТА ЛИНДБА

БРЪДЖЕС..... КРАСИМИРА ПЕТРОВА

БЪРДЖЕС..... РАЧКО ЯВАНДЖИЕВ

АЛЕКСАНДЪР МИЛ..... ТЕОФИ ЛАНТАНИКО

ЮРИ АНТЕЛОВ.....

ПРОЗЕРПИНА..... ГАЛИНА АСЕНОВА

ЮЖИН МАРЧЕНКО (младият поет, който е на осемнадесет

години по-автор, беше поканен. (Точка: предложено да се по-

канни Веселин Ранков от Военния театър и да се използва

предстоящото разпределение на абсолютистите от ВИТИЗ, от

където, евентуално, може да се вземе младия актьор Теодор

Стайков, известен ви, предполагам, от киното или от абсо-
вентските спектакли на Учебния театър, студент от класа
на професор Енчо Халачев.

ЮДЖИН МАРЧБЕНКС ВЕСЕЛИН РАНКОВ
ГЕОРГИ СТАЙКОВ.

ВИОЛЕТА МИНКОВА - Не е до младост тук, иска се ви-
сок професионализъм.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Предлагам, че ще имате думата
за изказвания.

ВИОЛЕТА МИНКОВА - Извинявай, Димитрина, би ли по-
вторила разпределението?

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - (отново прочита разпределението

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Искam само да поясня с две
думи, че смятаме, че в театъра трябва да се привлекат
през новия сезон един-двама млади актьори и в този смисъл
е и включването на тези две имена: Веселин Ранков и Георг
и Стайков, завършващ ВИТИЗ, когото ние искаме да пока-
ним на гастрол.

Имате думата.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА - Изборът, който прави Димитри-
на Гюрова не е изолиран от търсенията, според мен (коле-
гите ми са тука, няма да си позволя да излъжа) на цялото
Литературно бюро. В момента това, което ние се опитваме
да направим, е преди всичко да гарантираме българския
репертоар долу на Камерната сцена и в това отношение ис-
кам да заявя, че работим с Христо Бойев, с неговата ко-
медия, вариант за Народния театър, "Районна болница" и
дано там нещата да се реализират успешно...

ВИОЛЕТА МИНКОВА - Извинявай, но говори по разпре-
делението, защото времето напредна и сме уморени много,
какво ще даваш отчет какви пиеси долу и какво горе...

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА - Искам да кажа, че това не е нещо, което е изолирано от търсенията на Литературното бюро, във всеки случай остава един такъв въпрос...

ВИОЛЕТА МИНКОВА - Ще говорим конкретно по разпределението на предложената пиеса.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Вие повдигнахте въпроса - има ли място, или няма място, аз мисля че е предизвикателство отговора.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА - Има още български пиеси и те една от които е дебютна, предстои обсъждането ѝ в Литературното бюро.

По въпроса за разпределението ми се струва, че ролята на Сава Хашъмов, колкото и да е неприятна за една бъдеща работа, ако има някаква възможност, независимо от обвързаността с "Бесове", да бъде подкрепена от още един изпълнител, не говоря за компромис, защото ми се струва, че това е необходимост на театъра. Може режисьорът да помисли. Не мога да предложа нищо, поради простата причина, че не познавам другото разпределение.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Друг кой иска думата? Владимир Люцканов.

ВЛАДИМИР ЛЮЦКАНОВ - Аз говоря от мое име, а предполагам, че и от името на двамата други млади колеги, които правят прощъпулниците си в театъра, хайде, аз съм пет сезона, но те са по един сезон. Предполагам, че другарката Гюрова в началото все пак е имала предвид и някакви хора от театъра, от младежката група за ролята на Юджин и стеклите се обстоятелства, че ние трябва да сме младежка група при другаря Халачев са надделяли. Но на мен ми се струва, че познавайки и романа "Бесове", аз

имам някои познания и върху драматизацията на Камю, защото съм я чел, отдавна, на френски още, все пак ние знаем кои са стожерите в този роман и на мен ми се струва, че на нас, на тези млади хора, които сме в театъра, все пак трябва да ни се даде някаква възможност да се утвърдим в по-ярки и големи роли. Аз нямам нищо против нито Веско Ранков, който е мой много близък приятел, нито против Георги Стайков, когото не познавам.

Все пак, струва ми се, че наред с привличането на младите хора, трябва и на нас да ни се даде възможност да опитаме силите си в една такава огромна и безкрайно трудна роля, още повече в плана, в който другарката Гюрова говори за основния конфликт, върху който тя ще наблегне в пиесата.

Ето защо, на мен ми се струва, че трябва да се помисли за това в тази роля да бъдат привлечени поне един от тези, да не кажа двама млади хора, а вече тази младежка група, която ще кореспондира с младежката аудитория в залата, биха могли да се поканят като начало, като пробва млади хора или от ВИТИЗ или от другаде.

На мен ми се струва, че този проблем пак трябва да се премисли, ако това въобще го считате за проблем, този въпрос, който аз поставям - да се види дали ние можем да работим, или не.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Аз не случайно повдигнах този въпрос защо "Кендида" влиза в нашия репертоар, защото смятам, че тези процедурни въпроси в нашия театър непременно се решават. Ние тук имаме огромен щат от хора, които получават заплата за тази работа и това трябва да бъде тяхна постоянна грижа и да не се допуска, както каза и другарят Фучеджиев инцидентно да влизат пиеси на Камер-

на сцена и да не се допуска Камерната сцена цял сезон да стои свободна. Извинете, но това, което се случи тази година на Камерна сцена, а то не е за първи път, е проява на неуважение към онези хора, които жадуват някаква работа. Досега на Камерна сцена можеха да излязат, ако не друго една хубава, солидна пиеса и да бъде защитена от хора, които наистина искат работа и ако аз приемам тази пиеса да влезе в репертоара, то я приемам единствено поради това съображение: да не стои още празна тази сцена, а веднага да се запълни и да влезе в оборот.

Аз също харесвам пиесата "Кендида", нямам нищо против пиесата, но имам възражения по процедурата и мисля че ги казах. Това че инцидентно влиза пиесата, говори и за това, че пиесата няма първоначално разпределение от наши артисти. Мисля че е правилно ръководството най-напред да уважи собствения си състав като търси пиеса, подходяща за състава и когато направи това разпределение и когато бъдат поканени млади хора (аз познавам и двамата младежи, те са чудесни!) - то те да бъдат в подкрепа на нашия състав и да влязат по естествен път, а сега двама души вкарваме на една и съща роля.

Мисля че това е неправилно, неправилно по отношение на присъстващите в този състав млади хора.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Аз затова казах, че е излишно едното разпределение да се обсъжда независимо от другото.

СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Приемам предложението за Сава Хашъмов, това е един наш великолепен колега, споделям казаното от Антония. Мисля че е безсмислено Галя да бъде сам на ролята, може да се намери още едно момиче.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Друг иска ли думата?
Не?

Аз искам да отговоря на въпросите, които бяха поставени. На Владо Люцканов искам да обясня, че наистина съображенията са от такъв характер, че тази група от млади актьори е включена компактно в "Бесове", няма никакви други съображения. Това е предпочитанието - Енчо Халачев прави на голяма сцена разпределение. Трябва да кажа, че тук когато режисьорите започнат да делят, нещата са много сложни и ~~■~~ искам да уверя и Владо Люцканов и останалите млади актьори в театъра, че те в никакъв случай няма да страдат от липса на работа и всеки от тях имаше много сериозни задачи.

Абсолютно справедлива е принципната забележка на Стойчо Мазгалов. Хората, които са от по-рано в Художествения съвет, ^{знаат} че този въпрос е многократно обсъждан и в Художествения съвет, той е повдиган и на събрания. Аз и тук мога да упрекна нашето Литературно бюро, че то не разполага с портфейл от заглавия, които да предлага, които да притежава и които да бъдат трайно включени в нашия репертоар. Обикновено на камерна сцена ние вкарваме инцидентно пиеси. Сега беше малко по-друго положението, защото беше многоперсонажна "Галилей", обаче иначе като се видим на зор и хайде, започваме да търсим нещо съветско ли ще бъде, какво ще бъде... Ние с тази практика трябва да скъсаме и ако ви прави впечатление, нещата малко се променят в Художествения съвет. Досега си живеехме доста спокойно, необезпокоявани.

За режисьорите също - аз съм разговарял когато се прави проект за репертоара, да имат по няколко заглавия, две-три заглавия от различни национални драматургии за голяма сцена и две-три заглавия за камерна сцена. Да

имат готовност, ако не в момента, винаги стават промени в репертоара - за съжаление това нещо ние толкова време вече не можем да го осъществим. Имаме литературно бюро от четирима души, което е предостатъчно, в другите театри това го нямат. Аз мисля че това е задължение едновременно и на режисьорите и на Литературното бюро и смятам, че на следващото заседание на Художествения съвет, когато обсъждаме въпроса за "Бесове", ние трябва да представим вече и един начален вариант на репертоара за новия сезон - за един или за два сезона.

Другари,

Предупредени са всички режисьори. Искам да ви кажа, че на мен ми е много трудно да работя с режисьорите, да не говорим за разпределение когато дойде време, когато не мога да изкопча разпределението до последния момент, особено когато се прави разпределение за двете сцени.

Смятам, че е напълно основателно въпросите, които се поставят... искам да ви кажа, че не се засягам от това нещо аз засега само полагам усилия, тези усилия до голяма степен не са се увенчавали с успех и смятам, че в лицето на Художествения съвет от тук натам ще имам един помощник, който да прецизира по-добре задълженията по отношение на репертоара и на Литературното бюро, и на Режисьорския съвет.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ - Извинете, не Ви репликирам, но как да стане това нещо, за което Вие говорите, когато една пиеса се репетира шест месеца и целият състав участва, само аз и Стефан Гецов не играем в тази пиеса. Ние не можем с него да направим долу постановка!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Художественият съвет ще има възможност да ги обсъжда тези неща, аз казвам, че бележките които се направиха тук и от Владо Люцканов, и от Стойчо Маталов по принцип са правилни.

Отговорих на Владо Люцканов, обясних му защо. Към Веселин Ранков ние имаме сериозна претенция, мога да го кажа на Художествения съвет и затова го поставям на една такава роля, за да го проверим. Другият, младият, Георги Стайков, той е, така да се каже, сравнително непознат за нас, за театъра, сега ще бъде гледан във ВИГИЗ от Литературното бюро и от режисьорите, с тях сме се договорили, а всички останали от по-младата група мъже са заангажирани при Енчо Халачев - до един, да ^иже Мариус Донкин изяви желание да бъде освободен, понеже е много зает и Енчо не е съгласен с тази работа.

Искам да ви кажа, че бележките аз ги приемам върху себе си, те са основателни, принципни и ще направя всичко възможно тези неща да се коригират и да се въведе ред в планирането на репертоара и на работата изобщо на театъра, но за това нещо е необходима абсолютна изрядност от страна на Литературното бюро и на режисьорите.

ВЛАДИМИР ЛЮЦКАНОВ - Аз моля да бъда разбран правилно, това не беше никакъв упрек нито към Вас, нито към другаря Халачев или другарката Гюрова, просто аз считам, че има и други млади актьори, включително и тези, дай боже, да дойдат - и Веско и Жоро Стайков, но ние трябва да имаме по една сериозна задача на година, за да може да се развиваме по някакъв начин. Нали? Говоря за сериозна задача, а не просто за работа...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ще имате.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Това не става с три премиери на сезон.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Вие виждате по какъв начин работим, обаче не искам да упреквам за това само режисьорите, за тази работа имат вина и актьорите, виждате че

ние за първи път сега, (Асен Шопов, който, разбира се, дълго репетира, но на сцената слезе късно) За първи път се случва... Асен Шопов заяви, че той на 31 март ще направи премиера. Ние определяме премиера на 7 март, примерно, правим я най-рано на 21 март. 15 дена са минимума за нас на удължаване на репетиционния период, на сроковете. Има, разбира се, понякога и обективни причини, но ние не работим професионално, няма защо да го крием и да се лъжем. Това не се отнася за всички, разбира се, не се отнася за всички, но то е достатъчно някой да не работи професионално.

Какво значи "не работим професионално"? Ние седим 15-20 дена на маса, за да си учим текста, за това седим и после вече се проточва работата на сцената. Разбира се съществуват проблеми и от организационен характер - и с това съм съгласен, но се правят технически репетиции... технически конференции и след техническите конференции се товарят допълнително с какво ли не, независимо от това, че съм казал сто пъти на техническите конференции всичко да се предвижда, което говори за подготовката на режисьорите за техните постановки, говори за това, че те режисьорите, както и целият постановъчен екип, не предвидат в достатъчна степен тези неща, които трябва да предвидят. Да не говорим за това, че се правят неща, които след това не влизат в работа, а това е свързано с големи разходи за театъра.

Да се надяваме, аз разчитам на Художествения съвет че в бъдеще нещата ще трябва да се изработят много по-прецизно и на следващото заседание, понеже няма време, както се мисли, че има много време - ние в края на април трябва да представим в Комитета за култура новия

репертоар и на следващото заседание ние ще трябва да прегледаме един първи вариант на репертоара, след това да го види Художественият съвет на втори вариант, да го представим на общо събрание на Художествения състав и, както се казва, да вървим нататък.

Това е положението. Предстои много сериозна работа на Литературното бюро и на режисьорите и изобщо на Художествения съвет. Искам също така да ви уведомя, че включването на нови актьори става с едно предварително обсъждане в Режисьорския съвет, което включва четиримата режисьори, Банчо Банов, партийния секретар...

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Другарю Фучеджиев, извинявайте, че Ви прекъсвам. Ситуацията, в която се изпада тук, за това, че Художественият съвет не е запознат с драматургическо произведение, вина има Литературното бюро. Вчера на Режисьорския съвет, на тази маса съобщих, че ще бъдат зададени въпроси защо се прави разпределение без да е прочетена пиесата...

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ - Аз, Стефане, откровено да ти кажа, не съм чул.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - И ми беше отговорено: "Съветът я е чел." Реших, че аз не съм бил на този Съвет, тъй като съм запознат с пиесата...

ВИОЛЕТА МИНКОВА - Как ще е запознат когато сега става ясно, че не е готова драматизацията?!

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Не, пиесата я има в три варианта, въпросът е, че се прави един друг вариант, за това става въпрос, не е видян и коментиран.

За това става въпрос.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Добре. Да приключваме.

Приема се "Кендида" с това разпределение и Димитрина Гюрова да предложи екип и може да започва работа.

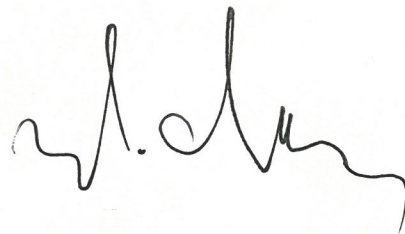
СТОЙЧО МАЗГАЛОВ - Няма отговор на въпроса, който беше зададен.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ - За втори изпълнител ставаше дума...

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Оставете ме да помисля, трябва да обмисля предложението.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Закривам заседанието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Д. Фучеджиев)

Стенограф

(Д. Павлова)

